

VII.564.56.2018.AJK

**Pan
Antoni Łuczak
Zastępca Rzecznika
Dyscyplinarnego przy Sądzie
Okręgowym w Poznaniu**

Sąd Okręgowy w Poznaniu
ul. Stanisława Hejmowskiego 2
61-736 Poznań

Szanowny Panie

Na podstawie informacji prasowych Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z własnej inicjatywy¹ sprawę dotyczącą wezwania przez Pana Rzecznika sędzi Moniki Frąckowiak do złożenia wyjaśnień dotyczących publicznych wystąpień sędzi w mediach oraz podczas manifestacji w obronie sądów².

Zgodnie z art. 114 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - *Prawo o ustroju sądów powszechnych* (Dz. U. z 2018 r., poz. 23 ze zm.; dalej: P.u.s.p.), rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności wyjaśniające na żądanie Ministra Sprawiedliwości, prezesa sądu apelacyjnego lub prezesa sądu okręgowego, kolegium sądu apelacyjnego lub kolegium sądu okręgowego, Krajowej Rady Sądownictwa, a także z własnej inicjatywy, po wstępnym ustaleniu okoliczności koniecznych dla stwierdzenia znamion przewinienia dyscyplinarnego. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w terminie trzydziestu dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez rzecznika dyscyplinarnego.

¹ Art. 9 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich – Dz. U. z 2017 r. poz. 958 ze zm.; dalej: ustawa o Rzeczniku.

² Por. P. Żytnicki, *Dwoje sędziów z Poznania krytykowało zmiany w wymiarze sprawiedliwości. Grożą im dyscyplinarki* z dnia 10.09.2018 r., <http://poznan.wyborcza.pl/poznan/7,36001,23902856,dwoje-sedziow-z-poznania-krytykowalo-zmiany-w-wymierze-sprawiedliwosci.html> - data ostatniego dostępu: 18.09.2019 r.

Rzecznik dyscyplinarny w ramach czynności wyjaśniających może wezwać sędziego do złożenia pisemnego oświadczenia dotyczącego przedmiotu tych czynności, w terminie czternastu dni od dnia otrzymania wezwania. Rzecznik dyscyplinarny może również odebrać od sędziego oświadczenie ustne. Niezłożenie oświadczenia przez sędziego nie wstrzymuje dalszego biegu postępowania. (art. 114 § 2 P.u.s.p.). Z art. 112 § 2 P.u.s.p wynika natomiast, że w sprawach sędziów sądów rejonowych oraz asesorów sądowych uprawnionym oskarżycielem jest zastępca rzecznika dyscyplinarnego działający przy sądzie okręgowym.

Z uwagi na powyższe pozwalam sobie przedstawić Panu Rzecznikowi następujące uwagi.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich **opisane powyżej działania mogą prowadzić do wywołania wśród sędziów tzw. „efektu mrożącego”, polegającego na zniechęceniu wskazanych powyżej oraz innych sędziów do udziału w przyszłości w debacie publicznej na temat reform ustawodawczych dotyczących sądownictwa i bardziej ogólnie - problemów związanych z zapewnieniem niezależności sądów³.** Z uwagi na powyższe pozwalam sobie przedstawić Panu Rzecznikowi następujące uwagi.

W omawianym kontekście należy mieć na uwadze wyrok z dnia 23 czerwca 2016 r. w sprawie *Baka przeciwko Węgrom* (skarga nr 20261/12) wydany przez Wielką Izbę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: Trybunał). Trybunał stwierdził, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia prawa do sądu oraz wolności słowa sędziego Baki, a więc do naruszenia art. 6 i 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka⁴.

W szczególności należy zwrócić uwagę na fakt, iż sędzia Baka, pełniąc funkcję prezesa Sądu Najwyższego i przewodniczącego węgierskiej Krajowej Rady Sądownictwa publicznie wyraził swoje poglądy na temat rozmaitych reform ustawodawczych dotyczących węgierskiego sądownictwa. Zdaniem Trybunału, sędzia Baka miał nie tylko prawo, ale i obowiązek jako przewodniczący Rady, wyrazić opinię o reformach ustawodawczych dotyczących sądownictwa, bowiem funkcje i obowiązki sędziego

³ Por. M.A. Nowicki, *Wprowadzenie nowych przepisów konstytucyjnych oznaczających przedwczesne zakończenie kadencji prezesa Sądu Najwyższego w reakcji na krytykę z jego strony przeprowadzanych reform prawnych Baka przeciwko Węgrom* (wyrok – 23 czerwca 2016 r., Wielka Izba, skarga nr 20261/12 – przyjęta do rozpatrzenia na wniosek rządu), omówienie dostępne pod adresem internetowym: https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2016/07/Omowienie_orzeczenia_Baka_przeciwko_Wegrom1.pdf, data ostatniego dostępu: 18.09.2018.

⁴ Zob. M. Wróblewski, *Granice ekspresji i wypowiedzi sędziego*, „Krajowa Rada Sądownictwa. Kwartalnik” 1/2017, s. 29-34.

obejmowały wyrażanie poglądów na temat reform ustawodawczych mogących wpływać na sądownictwo i jego niezależność. Trybunał odwołał się przy tym do dokumentów Rady Europy, które uznają, że **każdy sędzia jest odpowiedzialny za promowanie i ochronę niezawisłości sędziowskiej, a sędziowie i sądownictwo powinni być konsultowani i zaangażowani w prace nad ustawodawstwem dotyczącym ich statusu oraz - bardziej ogólnie - funkcjonowania systemu sądowniczego**. Trybunał podkreślił przy tym, iż poglądy i oświadczenia sędziego Baki, wyrażone publicznie, nie zawierały ataków na innych sędziów ani krytyki sądów w toczących się sprawach. Sędzia wyraził swoje poglądy i krytykę na temat reform konstytucyjnych i ustawodawczych w sądownictwie, na temat kwestii związanych z funkcjonowaniem i reformą systemu sądowego, niezawisłością i nieusuwalnością sędziów oraz obniżeniem ich wieku emerytalnego, zaś wszystkie z nich były kwestiami interesu publicznego. Jego wypowiedzi były wyłącznie krytyką ze ściśle zawodowego punktu widzenia. Trybunał uważał więc, że wypowiedzi sędziego Baki, mieszczące się w kontekście debaty o sprawach bardzo ważnego interesu publicznego, wymagały wysokiego poziomu ochrony wolności wypowiedzi⁵.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, zwracam się do Pana z prośbą o wskazanie, jakie przesłanki przemawiały za wezwaniem sędzi Moniki Frąckowiak do złożenia wyjaśnień, co do jej wystąpień w mediach oraz podczas manifestacji w obronie sądów. Proszę również o informację na czyj wniosek podjęte zostały czynności wyjaśniające w przedmiotowej sprawie.

Z poważaniem

(Stanisław Trociuk)

⁵ M.A. Nowicki, *op. cit.*, s. 5-6.